

Er is een taal voor het lichaam nodig

Bruno Vanobbergen, 18 juni 2013 verschenen in De Standaard

Een paar maanden geleden waren drie neefjes samen aan tafel hun huiswerk aan het maken. Plots grote hilariteit. Wat bleek? Op tafel lag een handboek open met daarin een tekening van een jongetje in onderbroek. Ze hadden op school over de lichaamsdelen geleerd, maar wat onder de onderbroek zat, was blijkbaar niet aan bod gekomen. Het handboek lijstte van kop tot teen alles mooi op, maar de pijltjes sprongen van de navel naar de dijen. Gegniffel, en ook: 'piewie, tingeling'. Het zal in de klas niet anders geweest zijn.

Het Vertrouwenscentrum Kindermishandeling in Antwerpen wil meer aandacht voor seksuele opvoeding op school, liefst vanaf de kleuterleeftijd (DS 17 juni). Die oproep is terecht. Er is het aspect van het seksueel misbruik en geweld indijken, maar daarnaast is het ook belangrijk dat kinderen al op jonge leeftijd een taal ontwikkelen voor hun lichaam en hun seksualiteit. Die taal helpt kinderen zichzelf af te lijnen. Zo kunnen ze grenzen leren stellen én leren omgaan met grenzen, bepaald door zichzelf, anderen en door maatschappelijke waarden en normen.

Kinderen en seksualiteit, we hebben het daar lastig mee. Maar waarom is het zo moeilijk om te aanvaarden dat ook kinderen met seks bezig zijn en dus seksuele wezens zijn? Ten onrechte denken we dat het enige motief om met seks bezig te zijn opwinding of lust is. Maar een heel divers scala aan motieven zet mensen, en dus ook kinderen, tot seksueel gedrag aan. Seksualiteit maakt deel uit van het leven. Niet verwonderlijk dus dat het in verschillende levensfasen een andere betekenis krijgt.

Van nature nieuwsgierig

Het is een valkuil om onze volwassen beleving op kinderen en jongeren te projecteren. Volwassen emoties, verlangens, opwinding of gêne gaan dan in de weg staan van wat er zich werkelijk bij het kind afspeelt en welke betekenis het gedrag voor het kind zelf heeft. Kinderen zijn bijvoorbeeld van nature nieuwsgierig en seksualiteit is een uitstekend oefenterrein voor hun nieuwsgierigheid. Een seksuele handeling kan ook een uitlaatklep zijn voor spanning. Of kinderen imiteren wat ze zien in de media, ook de

seksuele beelden die ze bijvoorbeeld in muziekclips en films zien. Motieven voor seksueel gedrag zijn dus erg divers. Dat is voor kinderen niet fundamenteel anders dan voor volwassenen. In de loop van hun ontwikkeling veranderen wel de stimuli, de terreinen die ze verkennen en de nagestreefde doelstellingen.

Kinderen en jongeren ontwikkelen zich in interactie met hun omgeving. Aan de hand van leerervaringen vormt het kind of de jongere ideeën over welk seksueel gedrag - wanneer en met wie - 'gepast' is. Ook over de effecten ervan, de reacties erop en hoe men zich erbij zou moeten voelen vormt het kind of de jongere zich ideeën.

Een recht op seksualiteit bestaat niet, maar seksuele gezondheid en seksuele ontwikkeling zijn belangrijke rechten voor kinderen en jongeren. In theorie, en dus graag ook meer in praktijk.